

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПСИХОЛОГІЯ КОНСТРУКТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ»**

Галузь знань	С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»
Спеціальність	С4 «Психологія»
Освітня програма	Психологія
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Компонент освітньо-професійної програми	обов'язковий
Мова викладання	Українська
Форма навчання	Заочна
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS / загальна кількість годин	6 / 180
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 12 год.
	Практичні – 12 год.
	Самостійна робота – 156 год.
Форма підсумкового контролю	Екзамен
Викладач	Кущенко Ірина Вікторівна, кандидат психологічних наук, доцент
Контактна інформація викладача	imasjanikova@ukr.net +380(93)-623-78-79
Сторінка курсу на платформі Teams	Доступ надається в індивідуальному порядку

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни: полягає у формуванні у здобувачів освіти цілісної системи теоретичних знань і практичних умінь щодо психологічних закономірностей ефективної міжособистісної комунікації; розвиток умінь і навичок побудови конструктивного діалогу в різноманітних професійних та життєвих контекстах; оволодіння технологіями активного слухання, емпатійної взаємодії та подолання комунікативних бар'єрів; формування компетентностей з налагодження довірчих відносин, надання конструктивного зворотного зв'язку та ефективної взаємодії в складних психологічних ситуаціях.

Завдання навчальної дисципліни: сформувати у здобувачів ґрунтовне розуміння психологічних механізмів конструктивної взаємодії, розвинути практичні навички діалогічної комунікації та емпатійного слухання, а також виробити здатність аналізувати комунікативні процеси, діагностувати бар'єри розуміння і застосовувати ефективні техніки для побудови довірчих, взаємозбагачувальних відносин у професійній психологічній діяльності та повсякденному житті.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен **знати:**

- основні теорії та концепції соціальної взаємодії й міжособистісного спілкування;
- психологічні механізми формування, розвитку та регуляції соціальних взаємин;
- закономірності вербальної та невербальної комунікації;
- соціально-психологічні чинники ефективної та неефективної взаємодії;
- моделі конструктивного зворотного зв'язку;
- природу комунікативних бар'єрів та способи їх подолання;
- психологічні основи довіри та стратегії взаємодії в складних ситуаціях.

уміти:

- застосовувати психологічні знання для аналізу та покращення процесів соціальної взаємодії;
- будувати ефективну вербальну й невербальну комунікацію в різних соціальних і професійних ситуаціях;
- встановлювати та підтримувати конструктивні міжособистісні взаємини;
- розпізнавати та враховувати емоційні стани, потреби й мотивацію учасників взаємодії;
- використовувати навички активного слухання, емпатії та асертивної поведінки;
- надавати конструктивний зворотний зв'язок та приймати критику;
- розпізнавати та долати комунікативні бар'єри у взаємодії;
- будувати довірчі відносини та ефективно взаємодіяти в складних ситуаціях.

Набуття компетентностей

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики.

СК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та/або практичної значущості, аналізувати його результати, робити коректні висновки та розробляти вагомі для науки й практики рекомендації на їх підґрунті, представляти результати власних досліджень науковій спільноті.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

Програмні результати навчання (ПР):

ПР 4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР 7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях, у тому числі іноземною мовою.

ПР 9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР 10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПР 11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності, оцінювати їх ефективність.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Теоретичні основи конструктивної взаємодії.

Тема 2. Активне слухання та техніки розуміння.

Тема 3. Емпатія та емоційний резонанс у взаємодії.

- Тема 4. Асертивна комунікація та встановлення меж.
Тема 5. Невербальна комунікація та її роль.
Тема 6. Психологія запитань у діалозі.
Тема 7. Конструктивний зворотний зв'язок.
Тема 8. Подолання комунікативних бар'єрів.
Тема 9. Міжособистісна довіра та її побудова.
Тема 10. Конструктивна взаємодія в складних ситуаціях.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні

1. Волошенко М.О., Азаркіна О.В. Психологія професійного спілкування: навчальний підручник. Вид-во: Гельветика. 2021. 280 с.
2. Горенко М. В. Психологія спілкування : навч. посіб. Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань : Візаві, 2024. 109 с.
3. Засади когнітивної психології спілкування / за наук. ред. В.П. Казміренка. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Казміренко В.П. Кіровоград: Імекс ЛТД, 2013. 390 с.
4. Засєкіна Л.В., Пастрик Т.В. Основи психології та міжособове спілкування: навчальний посібник. 2-е вид. Вид-во: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина». 2018. 216 с.
5. Кайдалова Л. Г. К 15 Психологія спілкування : навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. 2-ге вид., перероб. і допов. Х. : НФаУ, 2018. 140 с.
6. Кокун О. М. Психологія емоційного інтелекту : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2021. 240 с.
7. Коструба Н. С. Ефективні комунікації як засіб досягнення професійних цілей// Соціально-психологічна компетентність персоналу в сфері публічного управління: монографія / О. В. Лазорко, О. В. Кихтюк та ін. / за заг. ред. О. В. Лазорко, Т. В. Федотової. Луцьк : Вежа-Друк, 2020. С. 92-105.
8. Курова А.В. Психологія спілкування: навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА»). Одеса: Фенікс, 2020. 79 с.
9. Мітлош А.В. Копінг-стратегії у міжособовій взаємодії // Соціально-психологічна компетентність персоналу у сфері публічного управління: монографія / Кол. авт. : О. В. Лазорко, О. В. Кихтюк, А. В. Кульчицька [та ін.] / за заг. ред. О. В. Лазорко, Т. В. Федотової. Луцьк : Вежа-Друк, 2020. С. 40-57, 104-126.
10. Онуфрієва Л.А., Чайковська О.М. Психологія міжособистісних взаємин та комунікації: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В., 2021. 128 с.
11. Філоненко М. М. Психологія спілкування : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 288 с.

12. Чорна Л. Г., Горностаї П. П., Вус В. І. та ін. Психологія міжгрупової взаємодії у вимірах війни і миру : навч. посіб. Київ : Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, 2023. 296 с.

13. Deutsch M., Coleman P. T., Marcus E. C. *The Handbook of Conflict Resolution: Theory and Practice*. 4th ed. Hoboken : Wiley, 2020. 1152 p.

14. Goleman D. *Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ*. Updated ed. New York : Bantam Books, 2021. 384 p.

15. Hargie O. *Skilled Interpersonal Communication: Research, Theory and Practice*. 7th ed. London : Routledge, 2021. 520 p.

16. Myers D. G., Twenge J. M. *Social Psychology*. 14th ed. New York : McGraw-Hill Education, 2025. 768 p.

17. Rosenberg M. B. *Nonviolent Communication: A Language of Life*. 4th ed. Encinitas, CA : PuddleDancer Press, 2020. 288 p.

Допоміжні

1. Гончаренко В. І., Кравченко Н. О. Психологія спілкування та міжособистісної взаємодії : навч. посібник. Київ : Видавництво «Академія», 2022. 312 с.

2. Кузьменко Л. П., Савчук О. І. Емпатія та асертивність у соціальних взаємодіях : навч. посібник. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2021. 184 с.

3. Основи соціальної психології: підручник для закладів вищої освіти /П. П. Горностаї, М.М. Слюсаревський, В. О. Татенко, Т. М. Титаренко, Н.В.Хазратова та ін.; За ред. М. М. Слюсаревського. Київ : Талком, 2018. 580 с.

4. Chater N., Zeitoun H., and Melkonyan T. The Paradox of Social Interaction. *Shared Intentionality, We-Reasoning, and Virtual Bargaining Psychol Rev.* 2022 Apr. №129(3). P. 415–437.

5. Cialdini R. B. *Influence: The Psychology of Persuasion*. Revised ed. New York : Harper Business, 2021. 336 p.

6. Johnson D. W., Johnson R. T. *Joining Together: Group Theory and Group Skills*. 12th ed. Boston : Pearson, 2020. 528 p.

7. Duijndam S., Karreman A., Denollet J., Kupper N. Emotion regulation in social interaction. Physiological and emotional responses associated with social inhibition. *International Journal of Psychophysiology*. 2020. Volume 158. P. 62–72.

8. Neff K. D., Germer C. K. *The Mindful Self-Compassion Workbook*. New York : Guilford Press, 2021. 320 p.

9. Pennebaker J. W., Evans C. K. *Expressive Writing: Words that Heal*. Washington, DC : American Psychological Association, 2020. 256 p.

Інформаційні ресурси

1. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. URL: <https://dnpb.gov.ua>

2. Електронна бібліотека НАПН України: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. URL: <https://lib.iitta.gov.ua>
3. Закон України «Про вищу освіту»: [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
4. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. URL: www.mon.gov.ua
5. Навчально-інформаційний портал БІНПО: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. URL: <https://binpo.com.ua>